

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/16590
GK 12

Sayı : 64272063-610-21578
Konu : Yazılı Soru Önergesi (7/16590)

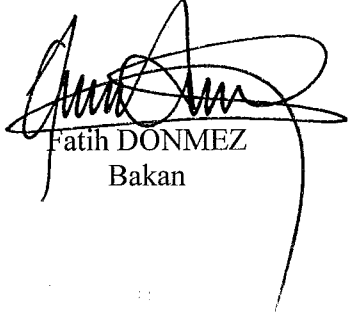
GÜNLÜDÜR
07 Kasım 2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı)

İlgi : TBMM Başkanlığının 04.09.2019 tarihli ve 43452547-120.07-E.523531 sayılı yazısı.

İzmir Milletvekili Sayın Murat ÇEPNİ'nin tarafıma tevcih ettiği 7/16590 esas numaralı yazılı soru önergesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği ekte cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinizi arz ederim.

Fatih DÖNMEZ
Bakan

Ek :7-16590 Esas Numaralı Önerge Cevabı (3 sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27-2

ESAS NO
7/16590

Sorular:

Dünya ciddi boyutta iklim değişikliği tehdidi altındadır ve iklim değişikliğine karşı küresel tepkiler çözüm önerileri gün geçtikçe güçlendirilmekte, yoksulluğun azaltılması ve doğanın korunması için çalışmalar yapılmaktadır. 1,5 °C Küresel Isınma Özel Raporu, iklim değişikliği çalışmalarının en önemli bilimsel organı olan Hükümetler arası İklim Değişikliği Paneli tarafından 8 Ekim 2018 tarihinde Güney Kore'nin Incheon şehrinde açıklanmıştır. Raporda, sıcaklık artışının 1,5 °C altında sınırlandırılması ile iklim değişikliğinin birçok etkisinin azaltılabileceği, enerji, endüstri, binalar, ulaşım, şehirler ve arazi kullanımında hızlı ve kapsamlı dönüşümlerin gerektiği ortaya konmuştur. Küresel sera gazı emisyonlarının 2030 yılında 2010 yılına göre net olarak yüzde 45 azaltılması ve 2050 yılı itibariyle net olarak sıfırlanması gerekmektedir. 2020 sonrası iklim değişikliği rejiminin çerçevesini oluşturan Paris Anlaşması, 2015 yılında Paris'te yapılan Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi içinde bir anlaşmadır. Amacı küresel ısınmanın 2°C altında kalacak, hatta 1,5 derece altında çalışacak şekilde önlemlerin alınmasıdır. Anlaşma, 4 Kasım 2016 itibariyle yürürlüğe girmiştir. Paris Anlaşması'nın uzun dönemli hedefi, endüstriyelleşme öncesi döneme kıyasen küresel sıcaklık artışının 2°C'nin olabildiğince altında tutulmasıdır. Bu hedef fosil yakıt (petrol, kömür) kullanımının azaltılarak, en başta mevcut ormanların, su kaynaklarının ve tarım alanlarının korunmasına yönelmek gerekmektedir. Türkiye, Paris Anlaşması'nı, 22 Nisan 2016 tarihinde, New York'ta düzenlenen Yüksek Düzeyli imza Töreni'nde 175 ülke temsilcisiyle birlikte imzalamıştır. Birleşmiş Milletler tarafından 2015 Ekim ayında yayınlanan, "İklim Bağlantılı Doğal Afetlerin İnsani Maliyeti" isimli raporda, 20 yılda kaydedilen küresel düzeyde toplam 6,457 doğal afetin %90'ı sel, fırtına, sıcak hava dalgası, kuraklık ve diğer aşırı iklim hareketlerinden kaynaklandığı; 1995 yılından bu yana aşırı iklim hareketleri kaynaklı afetler nedeniyle 4,1 milyar insanın etkilendiği belirtilmektedir.

İklim krizine karşı Türkiye'de diğer ülkelerle aynı kaderi paylaşmaktadır. Türkiye'nin içinde bulunduğu Akdeniz havzası, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı en hassas bölgelerden biridir. Türkiye, küresel ısınma ve iklim krizinden, özellikle su kaynaklarının azalması, çölleşme, ekolojik bozulmalar, seller, afetler gibi olumsuzluklarla etkilenmeye başlamıştır. İklim krizinden kaynaklı yağış azalması ve toprak yapısının bozulması, mevsimi dışında aşırı yağışın doğal kaynaklar üzerinde yarattığı baskı, tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan vatandaşları göçe zorlamakta, sosyal ve ekonomik mağduriyetlere neden olmaktadır. Birleşmiş Milletler (BM) tarafından gerçekleştirilmiş olan Küresel Kaynaklara Bakış 2019 adlı araştırma dünya genelinde karbon emisyonlarının yarısının maden ve fosil yakıt, ham maddelerinin yerin altından çıkarılma faaliyetinden kaynaklandığını ortaya koymakta. Buna göre sondajlar, açılan kuyular, çıkarılan maddelerin işlenmesi, sevkiyatı ve atıklarının neden olduğu sorunlar açısından sistemik reformların yapılması iklim krizi açısından elzem olmaktadır. Türkiye'de son yıllarda hızla artan madencilik sektörünün ekolojik dengeye verdiği zararlar ve neden olduğu iklim krizleri ortadadır. Fatsa, Artvin altın-gümüş madeni projeleri nedeniyle yıllardır adını bu risklerle duyurmakta. Binlerce ağacın kesildiği, siyanürle altın aranacak Kazdağlarının yanı sıra Kütahya Murat Dağı, Bergama, Manisa, Uşak, Gümüşhane, Eskişehir ve Erzincan vs yerlerde yapılan madencilik faaliyetleri sonucunda sadece Türkiye'de bulunan binlerce endemik bitki türü, ormanlar yok olmakta, sular, tarım alanları zehirlenmekte, iklim değişikliğine bağlı telafisi imkansız zararlara neden olan sel, deprem gibi afetler meydana gelmektedir.

Bu bağlamda,

– Küresel ısınma ve iklim krizleri tüm dünyada kabul edilen tartışmasız bir gerçektir. Gerekli önlemler alınmazsa iklim değişikliğinin telafi edilemez çok ağır etkileri olacaktır. Maden faaliyetlerinin bulunduğu alanlar, toprak, hava, su varlıklarının kirletildiği, çevresel felaketlerin yaşandığı alanlardır.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27-2

ESAS NO
7/16590

İklim krizi konusunda, hükümetinizin madencilik faaliyetleri ile iklim krizleri ilişkisi için yaptığı bir çalışma var mıdır? Sadece altın madenciliğinde değil kömür, gümüş vs her tür madencilikte ruhsat verilirken iklim krizi göz önünde bulunduruluyor mu?

– Madencilik çok yoğun enerji kullanılmasını gerektiren, karbon salınımına neden olduğu için iklim krizini derinleştiren, kullanılan zehirli kimyasallar nedeniyle çok değerli olan su varlıklarını zehirleyen bir sektördür. Bunca zararına rağmen Türkiye genelinde neden yeni maden sahalarına izin verilmektedir? Hükümetiniz yeni madencilik faaliyetlerini durdurmak için bir çalışma yapacak mıdır?

–Gündemde olan Kazdağları, Munzur, Cerattepe, Uşak vs. yerlerdeki maden faaliyetlerinin ormanlara verdiği zararlar iklim krizi açısından plan hazırlanmış mıdır?

–Anayasanın 56. maddesi ile güvence altına alınan sağlıklı çevrede yaşama hakkını vatandaşlara sağlamak için madencilik faaliyetleri gösterilen yerlerin çevreye vereceği zararlar saptanmış mıdır? Bütün maden sahaları için Çevresel Etki Değerlendirme Raporu istenmiş midir? Kaç projeye ÇED olumsuz raporu verilmiştir? ÇED olumsuz raporu verildiği halde faaliyetlerine devam eden firmalar var mıdır?

–Türkiye’de, yaşanan olumsuz gelişmelerin önlenmesi, meydana gelen zararların telafisi ve gelecek nesillere temiz bir çevre bırakılması için iklim krizine neden olan madencilik faaliyetlerinde düzenlemeler yapmak için belediyeler, ilgili meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılacak mıdır?

–İklim değişikliği politikalarının katılımcı, demokratik ve şeffaf şekilde hayata geçirilmesi için çaba harcanmalıdır. Türkiye’de hangi bölgelerde iklim krizi eylem planı hatırlanmıştır? Hangi bölgelerde hazırlanacaktır?

–3213 Sayılı Maden Kanunu’na göre 2003-2019 Ağustos Ayı arasında nerelerde kaç maden ruhsatı verilmiştir? Aktif olarak faaliyet gösteren kaç firma vardır? Bu firmaların kaç yabancı kökenlidir?

–İç Yer Değiştirme Merkezi ve Norveç Mülteci Konseyi’nin yayınladığı rapora göre, 2018’de 144 ülkeden 17,2 milyon insan doğal felaketler nedeniyle iç yer değiştirme gerçekleştirmiştir. Küresel çapta hissedilen iklim krizi nedeniyle 2018 iç göçün en fazla ve yoğun olduğu yıl olmuştur. Türkiye’de iklim krizinin neden olduğu iç göçle ilgili Hükümetinizin yaptığı bir çalışma var mıdır? Kaç kişi, hangi bölgelerden 2003-2019 Ağustos tarihleri arasında iç göç yaşamıştır?

–Türkiye, iklim krizi gerçeği yaşamasına rağmen, Paris İklim Antlaşmasını onaylamayan 18 ülkeden biridir. Anlaşmayı onaylamamasının gerekçesi nedir? Anlaşmada yer alan taahhütleri yerine getirmek için gerekli şartlar mevcut mudur?

–Madencilik faaliyetleri nedeniyle tekrardan hangi alanlar ağaçlandırılmıştır? Kaç ağaç dikilmiştir? Ağaçlandırma işini ilgili firmalar mı yapmıştır?

Cevaplar:

Maden işletme ruhsatı talep aşamasında; hazırlanmış olan projelerin uygun bulunması halinde bu projeler onaylanmakta ve işletme ruhsatı verilmektedir. Ancak, işletme ruhsatının düzenlenmesi bir maden sahasının işletilmeye alınması için yeterli olmayıp, işletme ruhsatlı sahalarda faaliyete başlanabilmesi için ruhsat sahipleri tarafından Maden Kanunu’nun 7 nci maddesinde belirtilen izinlerin tamamlanmış ve işletme izin belgesinin alınmış olması gerekmektedir.

Bu çerçevede ruhsat sahiplerinin ilgililerden her türlü mülkiyet izni (orman/mera/tapulu arazi), Çevre ve Şehircilik Bakanlığından ÇED Gerekli Değildir/Olumlu Belgesi, Valilik/İl Özel İdarelerinden GSM kapsamında İş Yeri Açma ve Çalışma Ruhsatı ve varsa diğer (Sit, Milli Parklar, Turizm Bölgeleri Alanları ve Merkezleri ile Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ve duyarlı bölgeler için vb.) ilgili Bakanlık/Kurumlardan alınması zorunlu olan tüm izinleri almasını müteakip maden sahasına yönelik işletme izin belgesi verilmektedir.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI**

DÖNEM
27-2

ESAS NO
7/16590

Madencilik faaliyetleri için alınan ÇED, mülkiyet (orman, mera, tapulu arazi vb.) ve GSM (işyeri açma ve çalışma ruhsatı) izin belgelerinin verilmiş süreçleri hakkında ilgili Bakanlık/Kurumlardan bilgi alınmalıdır.

Madencilik faaliyetlerinin çevreye duyarlı yöntemlerle yapılabilmesini ve çevrenin korunmasını sağlamak amacıyla 3213 sayılı Maden Kanununda düzenlemeler yapılmış olup, işletme izni düzenlenen ruhsat sahalarındaki faaliyetlerin işletme projelerine uygunluğu MAPEG tarafından denetlenmektedir.

MAPEG tarafından yapılan bu denetimlerle birlikte, ayrıca ilgili bakanlıkların mevzuatı gereği yapacakları inceleme ve denetimlerde Kanuna uygun çalışmadığının tespiti halinde, mevzuat çerçevesinde yapılacak işlemler MAPEG'e bildirilir. Çevre ve insan sağlığına zarar verdiği tespit edilen madencilik faaliyetleri gerekli önlemler alınıncaya kadar durdurulur. Bu ihlalleri tespit eden kamu kurum ve kuruluşu, durumu diğer ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirir. Maden Kanunu'nun 7 nci maddesine yönelik ihlallerin ilk tespit tarihinden itibaren, ilk tespit dahil üç yıl içerisinde üç kez yapıldığının tespiti halinde ruhsatlar iptal edilir.

Kaç projeye ÇED olumsuz raporu verildiği, ÇED olumsuz raporu verildiği halde faaliyetlere devam edilip edilmediği ile ilgili olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığından görüş alınmalıdır.

Türkiye'de iklim krizi eylem planı hazırlanması konusu Bakanlığımız yetki ve sorumluluğunda bulunmamaktadır.

2003-2019 yılları arasında MAPEG tarafından 6.503 adet arama, 9.912 adet işletme ruhsatı düzenlenmiştir. Mevcut durum itibarıyla ruhsat hukuku yürürlükte olan ve aktif (işletme izni düzenlenmiş) olarak faaliyet gösteren 8.003 adet ruhsatın 1.097 adedi gerçek kişilere, 84 adedi kamu tüzel kişiliklerine, 6.444 adedi yerli, 378 adedi ise yabancı özel hukuk tüzel kişilerine aittir.

Türkiye'de iklim krizinin neden olduğu iç göçle ilgili çalışma konusu Bakanlığımızın yetki ve sorumluluğunda bulunmamaktadır.

Türkiye'nin Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS)'nin "Ek Dışı Ülkeler"e dahil edilme talebimizin sonucu belirlenmeden ve Türkiye'nin Paris Anlaşması çerçevesinde pozisyonu ve yükümlülükleri netleştirilmeden Paris Anlaşması'na taraf olmamız mümkün gözükmemektedir.

Madencilik faaliyetleri nedeniyle tekrardan ağaçlandırma yapılması konusunda Tarım ve Orman Bakanlığından bilgi alınmalıdır.